

Mária, ne tartsd vissza a világosság fiát, alleluja!
A világosság fiát és a Szűznek fiát! Alleluja!"
Elment és ama kolostorok egyikébe lépett, alleluja!
Az anyja pedig aranyat vitt a tanítónak, alleluja!
És a fiát beíratta az iskolába, alleluja!
Fölírták neki az abc-t, alleluja!
De ő nem olvasta az abc-t, alleluja!
„Talán a zsoltárt olvasná?" alleluja!
Fölírták neki a zsoltárt, alleluja!
De nem olvasta a zsoltárt, alleluja!
„Talán már a himnuszokat olvassa?" Alleluja!
Fölírták neki a himnuszokat, alleluja!
De nem olvasta a himnuszokat, alleluja!
Mivel talán bizony már az evangéliumot olvassa, alleluja!
Fölírták neki az evangéliumot, alleluja!
De nem olvasta az evangéliumot, alleluja!
Mert a teológiát olvasta, alleluja!
A teológiát (olvasta) mohó szájjal
(folyékonyan), alleluja!
Mint a szerzetesek és egyháztanítók.
Alleluja!
És számos nemzedék jött és ment, alleluja!
És írtak (sok) könyvet, vékonyat és vastagot, alleluja!
És elküldtek Máriáért, alleluja!
(És mondának neki) Mária, vidd el a fiadat, alleluja!
Nem tanítanunk kell őt, alleluja!
Hanem tanulnunk kell tőle. Alleluja!

A legnagyobb ünnepélyességgel vízkereszt napját ülik meg, melyen a vízszentelés után a pap egy feszületet szokott a szenteltvíz-tartóba meríteni. A hitközség valamely vagyonosabb tagja ilyenkor azért a tisztességért, hogy ő vehesse ki a vízből a feszületet, bizonyos összeget szokott megajánlani, ami után a papnak "Ki ad többet?" kérdésére olykor igen tetemes összegig emelkedő árverés következik.

(Megjelent: *Az Osztrák-Magyar Monarchia írásban és képekben. Galiczia, Budapest, 1989.*)
/Szerk. megjegyzés: eredeti írásmóddal/

* * *

Frigyesy Ágnes

Szeretetből épül magyar iskola Moldvában

Lerakták a moldvai csángómagyar iskola központ alapjait Rekecsinben

„Úgy érzem, jelenleg a csángó testvéreink folytatnak legelkeseredettebb harcot a megmaradásukért. Álljunk melléjük, vállaljunk szolidaritást velük! Osszuk meg velük mindazt a szellemi, anyagi értéket, melyet Isten nekünk adott, de ugyanakkor alázatos szívvel tanuljunk is tőlük, hisz csendes elzártságukban, a megmaradásért vívott névtelen harcukban olyan értékeket birtokolnak, mely az egész magyar nép újjászületésének alapja" - e gondolatokkal hívott minden jóakarátú embert *Böjte Csaba* ferencendi szerzetes, sokak Csaba testvére a Béke Királynője, moldvai csángómagyar iskola központ ünnepélyes alapkövetésére 2005. május 15-én, Rekecsin határába.

A rendkívüli esemény a csíksomlyói búcsút követő Pünkösöd vasárnapján Gyimesfelsőlokon, **Berszán Lajos** atyánál ünnepi szentmisével kezdődött. Ezt követően a több száz hívő és ünneplő autóba ülve az építkezés helyszínére, a Bákóból Bukarest felé vezető főút melletti Rekecsin község határához sietett, ahol lerakták és megszentelték az új magyar iskola alapkövét.

Csaba testvér kérése szerint mindenki hozott magával egy-egy követ az épülő iskola alapjaihoz, így **Mádl Dalma** asszony, Magyarország köztársasági elnökének hitvese Esztergomból vitte az „élő követ”. Ünnepi beszédében hangsúlyozta: „*Köveinkkel, figyelmünkkel, adományainkkal, szeretetünkkel mindannyian hozzájárulhatunk az új iskola felépüléséhez. Ifjúságot és jövőt csak közös erővel és összefogással építhetünk. Köveink beépülnek az új iskolaközpontba, és szeretetünk jeleként itt maradnak.*” Dalma asszony, aki előző nap részt vett a Csíksomlyói búcsún, majd meglátogatta Csaba testvér árváit Szovátán, hangsúlyozta: „*Múltunk nélkül nincs jövőnk. Minden építkezéshez szükségünk van szilárd alapokra, elődeink tapasztalatára, hitére, s szükségünk van a jelenkor embereinek erejére, bizakodására, és felelősségteljes áldozatvállalására.*” A „középkori téglát” Esztergom városából hozta, a **Szent István** király által alapított **Szent Adalbert** székesegyházból. A templom első épülete egyidős lehetett az érsekség alapításával, azaz ezer esztendővel. Mádl Dalma hangsúlyozta: „*Szent István király Szűz Mária oltalmába ajánlotta a magyarokat. Kívánom, hogy a Szűzanya tiszteletére nevezett újonnan épülő iskolaközpontba hozott kövek 'élő kövekké' váljanak, s ne csak egy épületet építsünk fel belőle, hanem valódi közösség alakulhasson és növekedhessen.*”

Dalma asszony rámutatott: a csángómagyar iskola épülésével egy értékes, szeretettel és hittel őrzött kultúra, egy kis magyar közösség kap lehetőséget arra, hogy nyelvét, hagyományait, kultúráját megtartva nevelhesse gyermekeit. Mert tanulni, tudóssá lenni minden nemzet a maga nyelvén tudott, s ahogy **Kölcsy Ferenc** írta unokaöccsének szánt intelmeiben és buzdításában: „*...idegen nyelveket tudni szép, a hazait pedig lehetőségig művelni kötelesség.*”

Az ünnepi eseményen beszédet mondott **Benke Pál**, a Moldvai Csángómagyarok Szövetségének alelnöke, **Ichim Vasile**, Rekecsin község polgármestere, Takács Csaba, a Romániai Magyar Demokrata Szövetség ügyvezető elnöke, Berca Gabriel, Bakó megye prefektusa, valamint Bőjte Csaba, a Szent Ferenc Alapítvány elnöke. Továbbá felolvasták a csángómagyarok ügyéért sokat tevő Tytti Isohookana-Asunmaa volt európa tanácsi képviselő levelét.

Csaba testvér elképzelése szerint 2005 folyamán szerzik be az építkezési engedélyeket, majd maga az építkezés 2006 tavaszán kezdődne meg. Bőjte Csaba atya hisz az összefogás erejében. Közadakozásból kívánja felépíteni az iskolát. Ennek érdekében nemzeti összefogásra, szólított fel minden jóakarátú embert. Tervéről oly könnyedén beszél, mintha a világ legtermészetesebb eseményéről szólna. Az Ő esetében persze már többször megtapasztalhattuk: Isten közreműködésével minden lehetséges. „*Arra gondoltam, hogy amíg az építkezés tart, minden ősszel egy-egy autóbusznyi csángó gyermek néhány pedagógussal meglátogatná azokat a közösségeket, városokat, településeket, amelyek elvállalták egy-egy osztályterem megépítésének költségeit. Egy-egy ilyen alkalommal szentmisét tartanánk, a gyermekek szerepelnének, beszámolnánk az addig elért eredményekről...S így nemcsak az iskola épülne fel, hanem valamilyen módon a csángó-magyar közösség is beépülne az összmagyarság tudatába, érzelmi világába.*”

Csaba testvér vallja: - Csángó-magyar testvéreink nem üres kézzel kopognak szívünk, nemzetünk ajtaján, hanem a maguk mérhetetlen gazdag népi kultúrájával, életerejével, vitalitásával mindannyiunkat gazdagíthatnak... Hiszi: a szeretetből fakadó szolidaritás az egyetlen út, mely nem csak a mi népünket, hanem világunkat is előrébb mozdíthatja. A szeretet nemcsak az egyént, hanem a nemzetet és az emberiséget is megszenteli, erkölcsi tartást, önbecsülést, közösségi érzést ad, s így többszörösen igaz: moldvai-csángó testvéreinken segítve, önmagunkon segítünk.

Az ünnepi eseményen részt vett **Németh Zsolt**, a Magyar Országgyűlés Külügyi Bizottságának elnöke, Dávid Ibolya, az MDF elnöke, valamint **Vízi E. Szilveszter**, a Magyar Tudományos Akadémia elnöke.

A moldvai csángómagyar gyermekek jelenleg csak a román iskolai tanítás után, magánházaknál tanulhatnak magyar nyelvet. Ez a lehetőség csak négy éve adott. A moldvai csángók földjén 13 faluban 800 gyermek tanul ilyen körülmények között. 2002-től néhány településen hivatalosan is bevezették választható tantárgyként a magyar nyelvet, heti két órában a román állami iskolában. Ez azonban kevés a magyar nyelv és kultúra megőrzésére. Ha felépül a rekecsini új iskola, jelentősen javul a csángók magyar nyelvű oktatása.

A **Moldvai Csángómagyarok Szövetsége** és a **Dévai Szent Ferenc Alapítvány** közösen álmolta meg a moldvai csángómagyar iskola központ tervét Moldvában, ahol az óvodától az általános-, majd a szakközép iskoláig magyarul tanulhatnak a csángó magyar fiatalok.

A „*Köszönöm Istenem május 15-ét*” című levelében Csaba atya így ír: „*Szívem csordultig van örömmel, jókedvvel. Úgy érzem, a Szentlélek Moldvában kiáradt, és megisméltődött a nyelvek csodája: románul, magyarul dicsőítettük a szeretet Istenét. Moldvaiak, erdélyiek, magyarországiak, különféle pártok-*

hoz, világnézetekhez tartozó emberek szeretettel egyetértettek, és ugyanarról beszéltek: Iskolát akarunk építeni a csángó-magyar testvéreinknek, mert szeretjük őket. Együtt voltunk, és a segíteni akarás elmosott minden szakadékot, határt. Van előttünk egy szép nagy cél, amelyet meg kell valósítanunk. Minél többen tesszük oda a vállunkat, annál hamarabb épülhet meg, és annál szebb lesz a Béke Királynőjének Moldvai otthona. Milyen jó, szép lenne, ha Románia 2007-es Európai Unió csatlakozásának egyik ünnepi állomásait, a Rekecseni Csángó-magyar iskolaközpont felszentelése jelentené!"

Úgy legyen!

A Béke Királynője moldvai csángómagyar iskola központ
támogatható az alábbi számlaszámon:
10300002-20145639-70213285

* * *

100. szám

Már maga a szám is sok, megtölteni tartalommal nem kevésbé.

12 oldalas kis füzetecskével kezdtük 9 évvel ezelőtt, ma már az évkönyvek évenkénti két vastag kötete bizonyítja fejlődésünket. S mindez rendszeres támogatás nélkül. Innen-onnan mégis sikerült annyit összeszedni, hogy fenntartsuk a lapot. Hiszen sokan igénylik. Kezdetben 200 példányban jelent meg, ma már rendszeresen 1600 példányban, sőt kiemelkedő alkalmak esetén 1800 példányban. S nem adtuk fel az ingyenességét sem. Eljut szinte a világ minden tájára (a visszajelzések szerint), hiszen olvasható a honlapunkon is.

Büszkék vagyunk rá, hogy sokan keresik a könyvtárakban kutatás céljából, ezért juttatjuk el kb. 70 közgyűjteménynek valamennyi számunkat, évkönyvünket. Öröm számunkra, hogy éppen a 100. számban tudunk hírt adni az első örményországi bemutatkozásunkról, amelynek során a jereváni főbb közgyűjteményekben elhelyezhettük az eddig megjelent számokat, évkönyveket, és ezután rendszeresen megküldjük az őshazába is lapunkat. Bizonyítja a sokezer kinyomtatott oldal, hogy van mondanivalója az erdélyi örmény gyökerűeknek múltjáról, jelenéről, jövőjéről, szeretetről, összetartásról, hitről, hazáról, az ősök tiszteltéről, kultúránk és hagyományaink iránti ragaszkodásról. És még lesz a jövőben is.

dr. Issekutz Sarolta

* * *

Fővárosi Örmény Klub a kultúra és művészet nevében

2005. május 19.

A Fővárosi Örmény Klub május 19-i programján két színvonalas kötet bemutatása szerepelt.

Benedek Katalin: *Művészek és alkotások* című kötetét, valamint *Dávid Attiláról* szóló *Emlékalbumot* *Tróján Tünde* színháztörténész-rádióriporter mutatta be. Benedek Katalinnal, a Magyar Nemzeti Galéria főmuzeológusával történt beszélgetése során a hallgatóság megtudhatta: Benedek Katalin családjában a nemzeti elkötelezettség, az európai kultúra, a polgári értékrendet tisztelő szellemi légkör mindig természetes közeg volt. „Emberként, művészettörténészként ennek az örökségnek, hagyománynak folytonosságában hiszek. Számomra az érték időtől, kultúrától függetlenül állandó. Ez az érték-központú szemlélet vezet, midőn véleményt alkotok művészeiről, művészetéről” - vallja a kötet szerzője. Megtudhatjuk: Benedek Katalin orvos szülei családfája „apai ágról háromszéki lófőszékely rangú, örmény beütésű elődöket jegyez”. Anyai részről kötődéseit „a legendás magyarságú kárpátaljai görögkatolikus püspök, Sztojka Sándor jelzi.” A művészettörténész hiszi: „Magyarként, azaz székelyként, erdélyi magyarörményként és kárpátaljai görögkatolikusként is arra törekszem, hogy tisztán lássak, elfogulatlanul, jó lélekkel engedelmeskedjem belső törvényeimnek. Nyitott, befogadó szívvel találjak rá a számomra hiteles és őszinte művészet-re...” A kötetben Benedek Katalin művészeti írásai olvashatók.

A **Dávid Attila Emlékalbum** (1967-2002) az örmény származású, fiatalon elhunyt díszlet-jelmeztervező, festőművésznek állít emléket. A festményeivel gazdagon illusztrált albumban, kortársain, barátain, munkatársain túl saját gondolataival is megismerkedhetünk: „Mint mindenkié, az én életem is korszakolható. Nagyon gyötör az anyagi szabadság hiánya. Szenvedélyesen dolgozom, tanulok, élem az